

NOME DO PROXECTO	PROMOTORA	MUNICIPIOS AFECTADOS	CARACTERÍSTICAS	IMPACTOS AMBIENTAIS
Parque eólico Huracán de 56 MW e a súa infraestrutura de evacuación	Greenalia Wind Power Huracán S.L.	Noia, Lousame, Rois, Brión, Ames e Santiago de Compostela, na provincia da Coruña	O parque eólico Furacán de 56 MW de potencia nominal, estará integrado por dez (10) aeroxeradores tripala de velocidade variable e paso variable, con 150 m de rotor e potencia nominal unitaria de 5,6 MW 50/60 H. , con 105 m de altura de buje, situados nos termos municipais de Noia, Lousame, Rois, Brión, Ames e Santiago de Compostela, na provincia da Coruña. 2. Subestación colectora, SEC NOVA 132/220 kV, que elevará a tensión da enerxía desde 132 a 220 kV, situada no Concello de Santiago de Compostela, provincia da Coruña 3. Liña aérea de alta tensión en 132 KV desde a Subestación PE FURACÁN á SEC NOVA 132/220 kV, que discorre polos termos municipais de Santiago de Compostela, Rois, Brión e Ames. 4. Liña subterránea de alta tensión en 220 KV desde a citada SEC NOVA 132/220 kV á SET SANTIAGO DE COMPOSTELA 220 kV propiedade de Rede Eléctrica de España (REE). As dimensións aproximadas en planta da subestación serán de 77 metros x 58 metros. A subestación colectora estará composta por dous sistemas de tensión. Un sistema de Alta Tensión de 132 kV, intemperie, cun esquema de simple barra,	Prexuízos irreparables do parque eólico para a Rede Natura 2000, a coherencia desta e a Paisaxe: A poligonal do parque ocupa un total de 2.353 ha. A liña de evacuación prevé 71 apoios. A poligonal do parque eólico "Huracán" penetra dentro do ámbito do POL correspondente á comarca Rías Baixas-Sector Ría Muros e Noia- Unidade Canón do Tambre. Destaca a presenza de numerosas Áreas de Especial Interese Paisaxístico (AEIP), definidas no Catálogo das Paisaxes de Galicia aprobado pola Lei 7/2008 de protección da paisaxe de Galicia, dentro da poligonal do parque e por tanto dentro da superficie afectada por este, sendo as máis próximas "Baixo Tambre" a 450 m ao noroeste do AE1, "San Xusto" a 1,5 km ao sur do AE3 e "Muíños do Viceso" a 3,5 km ao norte de AE6. Ademais destas áreas, localízase á beira dos aeroxeradores e dentro da poligonal do parque o espazo Rede Natura 2000 ZEC "Esteiro do Tambre" (ES1110011) a 950 m ao oeste do AE3, ou a ZEC "Sistema Interfluvial Ulla-Deza" (ES1140001) a aproximadamente 10 km ao oeste do parque eólico. Estes espazos Rede Natura 2000 están así mesmo clasificados como Zonas de Especial Protección dos Valores Naturais (ZEPVN). Desde o aeroxeradores AE1 e AE2 visualízase a desembocadura do Tambre e o fondo da ría de Muros e Noia con un impacto visual significativo e con acusado impacto na paisaxe. Indica a merdantil promotora: <i>"Los afloramientos rocosos presentes en el área de estudio tienen un protagonismo medio con un alcance visual limitado. Los más importantes se localizan en las zonas de mayor altitud, como son el Monte do Castelo o a Pena do Ferro".</i> Inzar eólicos en calquer lugar e de calquer forma, caian onde caian. Velaquí o Castelo de Luaña, Castelo de Nimo ou Castelo Miúdo na parroquia de Roo, en Noia. O parque eólico "Huracán" prevé un macro muíño á escasos metros. Trataríase dunha fortificación romana ou, máis seguro, altomedieval. Escribe Manuel Gago que: <i>"Ese cordal de montes está nun lugar espectacular, a famosa devesa de Nimo, un espeso bosque tradicional que sube polo río Tambre. Este castelo non pretendía observar o río, e non se situaba no extremo do cordal, senón observar o serpeante e espectacular devalar da ría de Muros, desde a Ponte Nafonso ata Monte Louro, escollendo para iso a mellor zona de penedos e perdendo visibilidade sobre a zona de Nimo e o río Tambre. Covas verticais cortadas a coitelo (de xeito natural), penedos labirínticos, rodean ao espazo arqueolóxico".</i> <i>"Cazoletas e estes estraños círculos labrados na rocha, por todas partes. Todos artificiais. Tamén houbera moito traballo de canteiros por aló no seu momento. Un manantial no que bebían os cabalos nacia na parte de abaixo do prado. E seguimos vendo cazoletas por todas partes, en diferentes pedras. Alzamos os ollos e descubrimos a aldea de Nimo alí abaixo. E, ao carón de nós e da aldea, moi preto, un castro, tamén observando o grandioso espectáculo do sol que morre na ría".</i> A riqueza paisaxística, ambiental e patrimonial da entorna é espectacular. A empresa promotora obvia todo o patrimonio cultural que o arqueólogo e historiador Manuel Gago describe e que se pode ver nos seguintes enlaces: http://www.manuelgago.org/blog/2009/05/24/castelo-de-nimo/ https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1zt36iPpdY1MC-y339PZSKtFhPb4&ie=UTF8&hl=es&oe=UTF8&num=200&start=198&msa=0&ll=42.835035%2C-8.821421&spn=0.017592%2C0.04549&t=h&z=15 http://patrimoniogalego.net/.../2011/10/castelo-de-nimo/ Pero é que a afección patrimonial tamén se estende ao Castro de Nimio e ao antigo mosteiro de Corentia (Corenza). Todo elo non avaliado ou obviado pola mercantil promotora, que en todo momento trata de minimizar, anular ou omitir os impactos. Cómpre ter en conta que os aeroxeradores ubicados no Alto da Costa de Ballo, a escasos metros do Monte Castelo e de Vilardante e Vilafabeiro, na Pena do Ferro preto do núcleo O Sabugueiro e do núcleo de Nimo van a estar particularmente afectados. Xa non só polas afeccións típicas derivadas da contaminación acústica e eletromagnética ou o efecto parpadeo ou sombra. Hai que matizar outros impacto significativos como é a afección paisaxística, cultural e patrimonial pero tamén o impacto sobre os recursos hídricos: os aeroxeradores prevén a súa localización nas nascentes das vertendes dos ríos, das fontes e dos cauces que alimentan os vales fluviais onde se asentan os núcleos de poboación. Así temos o rego do Souto e o rego de Quarenza, tributarios da canle do Tambre e dos humidais e brañas que rodean a esta canle, de elevado valor ambiental e ecositémico. Pero hai outros núcleos de poboación moi afectados como Bargo, O Madeiro, San Xusto, Liñaio, O Mato, Pastoriza, O Castro, Cornanda, Pastoriza, O Castro, Roo, A Cabanela, Moldes... Outro aeroxerador localizaríase no Alto do Queixal con afección ao núcleo Busto de Frades. Outro aeroxerador iría no Couto Tras da Pena con afección á parroquia de Cornanda e ao seu val. Outro na Pedra das Lamas e outro no Travadoiro. Nestas altitudes nacen multitude de regatos que tributan na canle do Tambre. Afección á Fonte da Graña e á Fonte María, ao rego Navallón e ao rego dos Pasares. O aeroxerador número 5 afecta de forma severa á Lagoa e á Lagoa de Bargo e a Correchán da Lagoa, Os Lagos e o rego da Cabaneta. Fonte da Castiñeira e Fonte do Espiño, afección ao núcleo de Moldes. Fonte da Freixosa, rego da Freixosa. Núcleo de Pazos, Caraveles, A Cabanela e ao rego da Cabaneta. Afección ás Brañas de Gronzo e a unha manceha de regos innominados que regan varios vales fluviais. Ademais do río Sar existe unha afección significativa ao rego Ameneira, rego dos Pasos ou Rioamonte, rego Luceiro, rego de Roxos, rego de Navallón, Fonte do Espiño, rego dos Muíños, rego de Viceso ou Naveira, varios regos innominados, rego dos Chavielos, varios regos innominados do rego dos Chavielos, rego do Pego e os seus afluentes tributarios, rego Ameneira ou rego de Brans,

sendo a aparatamenta utilizada de tipo convencional e híbrido, cunha única posición de transformación – liña aérea 132 kV. Un sistema de Alta Tensión de 220 kV, intemperie, cun esquema de simple barra, sendo a aparatamenta utilizada de tipo convencional e híbrido, cunha posición de transformación e unha posición liña subterránea 220 kV.

Prexuízos significativos e irreparables no caso da Liña de evacuación:

A infraestrutura de evacuación será aérea na súa totalidade, e comeza na SET Huracán na Lagoa, no municipio de Brión. Continua preto de Moldes, cruzando o rego dos Muíños, e despois pasando preto da aldea de Vioxo de Abaixo, A Lomba (Rois), Monte de Pedrouzo (Brión), Coto de Montouto, Brans de Arriba (Brión), Covas (Ames), Monte dá costa (Ames), e en Santiago: Roxos, Pardiñas de Arriba, e O Casal. A liña de evacuación afecta significativamente cauxa prexuízos irreversibles á AEIP “Torres de Altamira”, declaradas BIC, a aproximadamente 450 m ao norte dos apoios 30, 31 e 32, de 28,8 m de altura e á AEIP “Muíños do Viceso”. Ou espazo Rede Natura 2000 localizado dentro dá poligonal do parque e á beira dous aeroxeradores causando evidentes prexuízos irreversibles aos valores ambientais e ecosistémigos e á coherencia dá Rede Natura é ou “Sistema Fluvial Ulla-Deza”, ao igual que afectaría de xeito irreversible aos núcleos urbanos de certa entidade, como son Ortoño e Bugadillo pertencentes a Ames, e Os Ánxeles (Brión) e aos núcleos de Silvouta (213 habitantes), Pardiñas (149 hab), Paredes de Laraño (156 hab), Fraiz (170 hab), Vidán (157 hab), así como a núcleos maiores como é o caso de Covas (990 hab), Aldea Nova (889) ou Brión (1.318 hab). A empresa obvia os núcleos de escasa entidade ou pouca poboación e as casas illadas. Non ten en conta que existen familias afectadas que viven e residen nestes núcleos e que a actividade forestal, madeiraira e agro –gandeira constitúen o seu medio de vida.

Afección á Rede Natura 2000:

Esteiro do Tambre

Código ZEC

ES1110011

Rexión

Atlántica.

Data declaración LIC

29 de decembro de 2004. Decisión da Comisión do 7 de decembro de 2004, pola que se aproba a lista de lugares de importancia comunitaria da rexión bioxeográfica atlántica.

Data declaración ZEC

31 de marzo de 2014. Decreto 37/2014, do 27 de marzo de 2004, polo que se declaran zonas especiais de conservación os lugares de importancia comunitaria de Galicia.

Instrumentos de planificación

Plan director da Rede Natura 2000. Decreto 37/2014.

Concellos

Brión, Negreira, Noia, Outes, Porto do Son.

Superficie

1.582 ha.

Situación

Ao fondo da ría de Muros e Noia, internándose curso arriba polo tramo baixo do río Tambre. Localidades de referencia: Noia, Serra de Outes, Ponte Nafonso.

Outras figuras de protección

- Zona de Especial Protección dos Valores Naturais “Esteiro do Tambre” de 1.581 ha.

Tipos de hábitats do Anexo I da Directiva 92/43/CEE

Código	Denominación
1110	Bancos de area cubertos permanentemente por auga mariña, pouco profunda
1130	Esteiros
1140	Chairas lamacentas ou areentas que non están cubertos de auga na baixamar
1150 B	Lagoas costeiras
1160	Grandes calas e baías pouco profundas
1170	Arrecifes
1210	Vexetación anual sobre argazos
1230	Cantís con vexetación das costas atlánticas e bálticas
1310	Vexetación anual pioneira con <i>Salicornia</i> e outras especies de zonas lamacentas ou areentas

1320	Pasteiros de <i>Spartina</i> (<i>Spartinion maritimi</i>)
1330	Pasteiros salinos atlánticos (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)
1420	Matogueiras halófilas mediterráneas e termoatlánticas (<i>Sarcocornetea fruticosae</i>)
2110	Dunas móbiles embrionarias
2120	Dunas móbiles de litoral con <i>Ammophila arenaria</i> (dunas brancas)
2130 B	Dunas costeiras fixas con vexetación herbácea (dunas grises)
2190	Depresións intradunales húmidas
2230	Dunas con céspedes do <i>Malcolmietalia</i>
3260	Ríos dos pisos basal a montano con vexetación de <i>Ranunculon fluitantis</i> e de <i>Callitricho-Batrachion</i>
4020 B	Queirogais húmidos atlánticos de zonas temperadas de <i>Erica ciliaris</i> e <i>Erica tetralix</i>
4030	Queirogais secos europeos
5230 B	Matogueiras arborescentes de <i>Laurus nobilis</i>
6220 B	Zonas subestépicas de gramíneas e anuais do <i>Thero-Brachypodietea</i>
6410	Prados con molinias sobre substratos calcáreos, turbosos ou arxilo-limosos (<i>Molinion caeruleae</i>)
6430	Megaforbios eutrofos hidrófilos das orlas de chaira e dos pisos montano a alpino
6510	Prados pobres de sega de baixa altitude (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)
8130	Desprendementos mediterráneos occidentais e termófilos
8220	Encostas rochosas silíceas con vexetación casmofítica
8230	Rochedos silíceos con vexetación pioneira do <i>Sedo-Scleranthion</i> ou do <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i>
8330	Furnas mariñas
9180 B	Bosques de encostas, desprendementos ou barrancos do <i>Tilio-Acerion</i>
91E0 B	Bosques aluviais de <i>Alnus glutinosa</i> e <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
9230	Carballeiras galaico-portugueses con <i>Quercus robur</i> e <i>Quercus pyrenaica</i>

Especies do Anexo II da Directiva 92/43/CEE

Flora	Invertebrados	Peixes
<i>Narcissus cyclamineus</i>	<i>Elona quimperiana</i>	<i>Alosa alosa</i>
	<i>Euphydryas aurinia</i>	<i>Alosa fallax</i>
	<i>Geomalacus maculosus</i>	<i>Chondrostoma polylepis</i>
	<i>Lucanus cervus</i>	<i>Petromyzon marinus</i>
	<i>Macromia splendens</i>	<i>Salmo salar</i>
	<i>Margaritifera margaritifera</i>	
	<i>Oxygastra curtisii</i>	

Anfibios/Réptiles	Mamíferos
<i>Chioglossa lusitanica</i>	<i>Lutra lutra</i>
<i>Discoglossus galganoi</i>	<i>Myotis myotis</i>
<i>Lacerta schreiberi</i>	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
	<i>Rhinolophus hipposideros</i>

Sistema fluvial Ulla - Deza

Código ZEC

ES1140001

Rexión

Atlántica

Data declaración LIC

29 de decembro de 2004. Decisión da Comisión do 7 de decembro de 2004, pola que se aproba a lista de lugares de importancia comunitaria da

rexión bioxeográfica atlántica.

Data declaración ZEC

31 de marzo de 2014. Decreto 37/2014, do 27 de marzo de 2004, polo que se declaran zonas especiais de conservación os lugares de importancia comunitaria de Galicia e se aproba o Plan director da Rede Natura 2000 de Galicia.

Instrumentos de planificación

Plan director da Rede Natura 2000. Decreto 37/2014

Concellos

Catoira, A Estrada, Pontecesures, Silleda, Valga, Vila de Cruces, Boqueixón, Dodro, Padrón, Rianxo, Teo, Touro, Vedra, Brión, Rois e Ames.

Superficie

1.633 ha.

Situación

O espazo natural sitúase no límite entre as provincias da Coruña e Pontevedra,

Outras figuras de protección

Zona de Especial Protección dos Valores Naturais "Sistema fluvial Ulla – Deza", de 1.633 ha.

Tipos de hábitats do Anexo I da Directiva 92/43/CEE

Código	Denominación
1110	Bancos de area cubertos permanentemente por auga mariña, pouco profunda
1130	Esteiros
1140	Chairas lamacentas ou areentas que non están cubertos de auga na baixamar
1160	Grandes calas e baías pouco profundas
1310	Vexetación anual pioneira con <i>Salicornia</i> e outras especies de zonas lamacentas ou areentas
1320	Pasteiros de <i>Spartina</i> (<i>Spartinion maritimi</i>)
1330	Pasteiros salinos atlánticos (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)
1420	Matogueiras halófilas mediterráneas e termoatlánticas (<i>Sarcocornetea fruticosae</i>)
3260	Ríos dos pisos basal a montano con vexetación de <i>Ranunculion fluitantis</i> e de <i>Callitricho-Batrachion</i>
3270	Ríos de ribeiras lamacentas con vexetación de <i>Chenopodion rubri</i> p.p. e de <i>Bidention</i> p.p.
4030	Queirogais secos europeos
5230 B	Matogueiras arborescentes de <i>Laurus nobilis</i>
6220 B	Zonas subestépicas de gramíneas e anuais do <i>Thero-Brachypodietea</i>
6410	Prados con molinias sobre substratos calcáreos, turbosos ou arxilo-limosos(<i>Molinion caeruleae</i>)
6430	Megaforbios eutrofos hidrófilos das orlas de chaira e dos pisos montano a alpino
6510	Prados pobres de sega de baixa altitude (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)
8220	Encostas rochosas silíceas con vexetación casmofítica
8230	Rochedos silíceos con vexetación pioneira do <i>Sedo-Scleranthion</i> ou do <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i>
8310	Covas non explotadas polo turismo
9180 B	Bosques de encostas, desprendementos ou barrancos do <i>Tilio-Acerion</i>
91E0 B	Bosques aluviais de <i>Alnus glutinosa</i> e <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
9230	Carballeiras galaico-portugueses con <i>Quercus robur</i> e <i>Quercus pyrenaica</i>
9330	Sobreirais

Especies do Anexo II da Directiva 92/43/CEE

Flora	Invertebrados	Peixes
<i>Narcissus cyclamineus</i>	<i>Cerambyx cerdo</i>	<i>Alosa alosa</i>
	<i>Coenagrion mercuriale</i>	<i>Chondrostoma polylepis</i>
	<i>Elona quimperiana</i>	<i>Petromyzon marinus</i>

	<i>Euphydryas aurinia</i>	<i>Rutilus arcasii</i>
	<i>Geomalacus maculosus</i>	<i>Salmo salar</i>
	<i>Lucanus cervus</i>	
	<i>Macromia splendens</i>	
	<i>Margaritifera margaritifera</i>	
	<i>Oxygastra curtisii</i>	

Anfibios/Réptiles	Mamíferos
<i>Chioglossa lusitanica</i>	<i>Galemys pyrenaicus</i>
<i>Discoglossus galganoi</i>	<i>Lutra lutra</i>
<i>Lacerta schreiberi</i>	<i>Myotis bechsteinii</i>
	<i>Myotis emarginatus</i>
	<i>Myotis myotis</i>
	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
	<i>Rhinolophus hipposideros</i>

Fragmentación do territorio, fragmentación de hábitats e perda de biodiversidade. Incremento do Feísmo Paisaxístico co conseguinte prexuízo significativo e irreparable para o benestar da poboación e as familias que viven e residen nos núcleos afectados e o turismo:

A acumulación de infraestruturas eólicas no mesmo ámbito xeográfico transforma radicalmente a paisaxe e os usos tradicionais vencellados ao sector primario e servizos turísticos e da hostalería para a súa transformación nunha paisaxe industrializada e unha entorna inhóspita e sen atractivo algún. Cómpre ter en conta que cidades como Santiago de Compostela, Brión, Noia...etc viven do turismo e da hostalería vencelladas a unhas paisaxes atractivas e onde se combinan os mosaicos agrarios e forestais tradicionais coas brañas, lagoas, cursos de auga, o litoral atlántico...etc.

PES Outes

PE Outes

PE Oleirón

PE Corzán Modificado

PE Banzas

PE Banzas

PE Pedregal - Tremouzo

PE Vaqueira

PE Maragouto

PE Maragouto

PE Vilacoba

PE Monte Treito

Outras liñas de alta tensión na entorna:

L.E.220DC LOUSAME-MAZARICOS Brión

L.E.220kV SC SCM-TAM Ames

L.E.220kV SCM-TAM Ames

L.E.220kV SCM-MESON DO VENTO Ames

L.E. A 20 kV Brión

L.E. A 20 kV Ames

L.E. A 20 kV Santiago de Compostela

Afección a Miradoiros e puntos de interese paisaxístico. A empresa promotora non avalía a superficie afectada por toda a poligonal.

Alto de Paradela

Santa Mariña

Oleirón

Monte Culou

Miradoiro de A Muralla

Monte de San Lois

Monte Tremuzo

Monte Iroite

Pico San Marcos

Monte da Grela

Outeiro da Meda

Miradoiro do Pino Manso
 Miradoiro de Lestrove
 Monte Castro
 Pico do Castelo Grande

Afección severa e irreversible ao patrimonio cultural. Descontextualización e perda da identidade cultural.

- > GA15002054, Petróglifo dous Batáns
- > GA15002060, Petróglifo dá Pedra Estivada
- > GA15013004, Mámoa de Rañalonga 1
- > GA15013007, Mámoa de Rañalonga 2
- > GA15013009, Mámoa de Rañalonga 4
- > GA15013012, Mámoa de Rañalonga 12
- > GA15078012, Mámoa do Monte de Vilastrexe
- > GA15078092, Petróglifo de Monte Aberto - Monte dá Silvouta
- > GA15078102, Xacemento dá Silvouta
- > GA15078149, Petróglifo A Requenlla
- > GA15078171, Petróglifo do Monte Aberto - Monte dá Silvouta – VI
- > BE15, Pazo de Trasouteiro
- > BE17, Casa Miraval
- > BI2, Rexistro dá Auga
- > D-042, Conxunto de Pardiñas de Arriba
- > D-043, Leira en casa do Monte
- > D-046, Dúas casas en Coira
- > D-112, Muíño de Pardiñas de Abaixo
- > D-113, Muíño dá Silvouta
- > D-174, Conxunto en Pardiñas
- > F-003, Peto de ánimas
- > E-14, Cruceiro A Cora

Tres elementos patrimoniais, en concreto o Petróglifo dous Batáns (GA15002054), o Muíño dá Silvouta (D-113) e o Conxunto de hórreos e lavadoiro en Coira (E-04) áchanse a menos de 50 m dalgún elemento de obra. Dentro da afección da liña hai outros 82 bens patrimoniais (30 xacementos arqueolóxicos, 1 referencia arqueolóxica, 10 bens arquitectónicos, 5 aldeas no Concello de Brión, 35 elementos etnográficos e un tramo do Camiño de Santiago), co cal a afección ao patrimonio cultural é moi significativa e irreversible ao supor a súa descontextualización. Resaltar a particular afección a 2 Bens de Interese Cultural (BIC), o Mosteiro de San Xusto de Toxosoutos (Lousame), declarado BIC en 2004 coa categoría de Monumentos, e as Torres de Altamira (Brión) declaradas BIC en 1994 en categoría de Monumento e tamén a especial afección a:

DENOMINACIÓN	MUNICIPIO	PARROQUIA /LUGAR
Cruceiro de Busto de Frades	Brión	Busto de Frades
Cruceiro de Toxosoutos	Lousame	San Xusto de Toxosoutos
San Xusto de Toxosoutos	Lousame	San Xusto de Toxosoutos
Pesquerías do Tambre (Central Hidroeléctrica del Tambre)	Noia	Roo
Cruceiro de Vilariño	Lousame	Vilariño
Sampaio	Noia	
Molino-Lavadero de Mirón	Lousame	
Cruceiro de Viceso	Brión	Viceso
Fábrica de Fontán	Lousame	O Castro
Ponte de Vilacoba	Lousame	Vilacoba
Ponte Nafonso	Noia	
Molino-Lavadero de Mirón	Lousame	
Cruceiro de Viceso	Brión	Viceso
Fábrica de Fontán	Lousame	O Castro
Ponte de Vilacoba	Lousame	Vilacoba
Ponte Nafonso	Noia	

Patrimonio cultural inmaterial: sin avaliar
